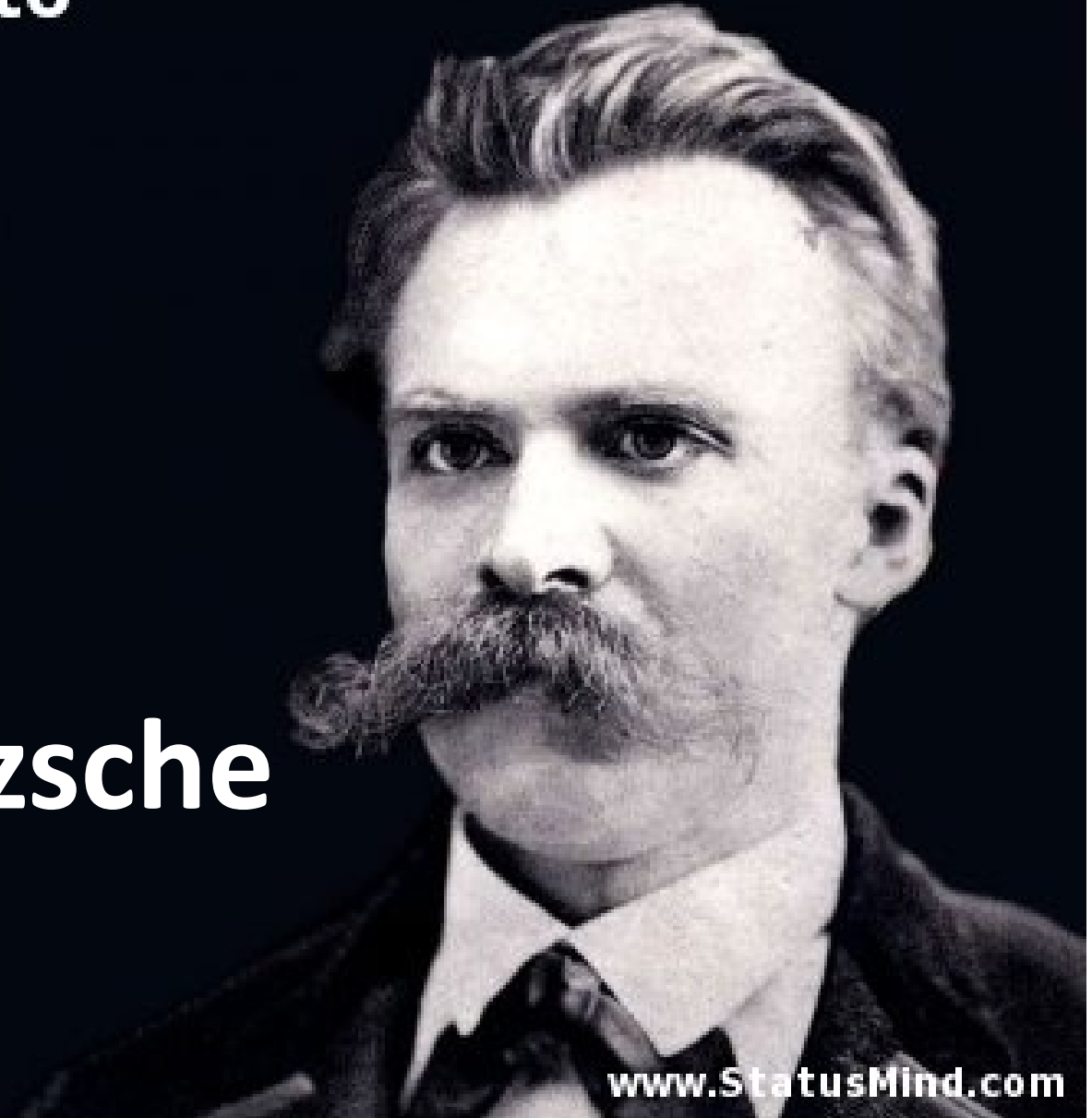

**Wherever I was able to
find a living thing,
I found a will
to power**

~ Friedrich Nietzsche ~

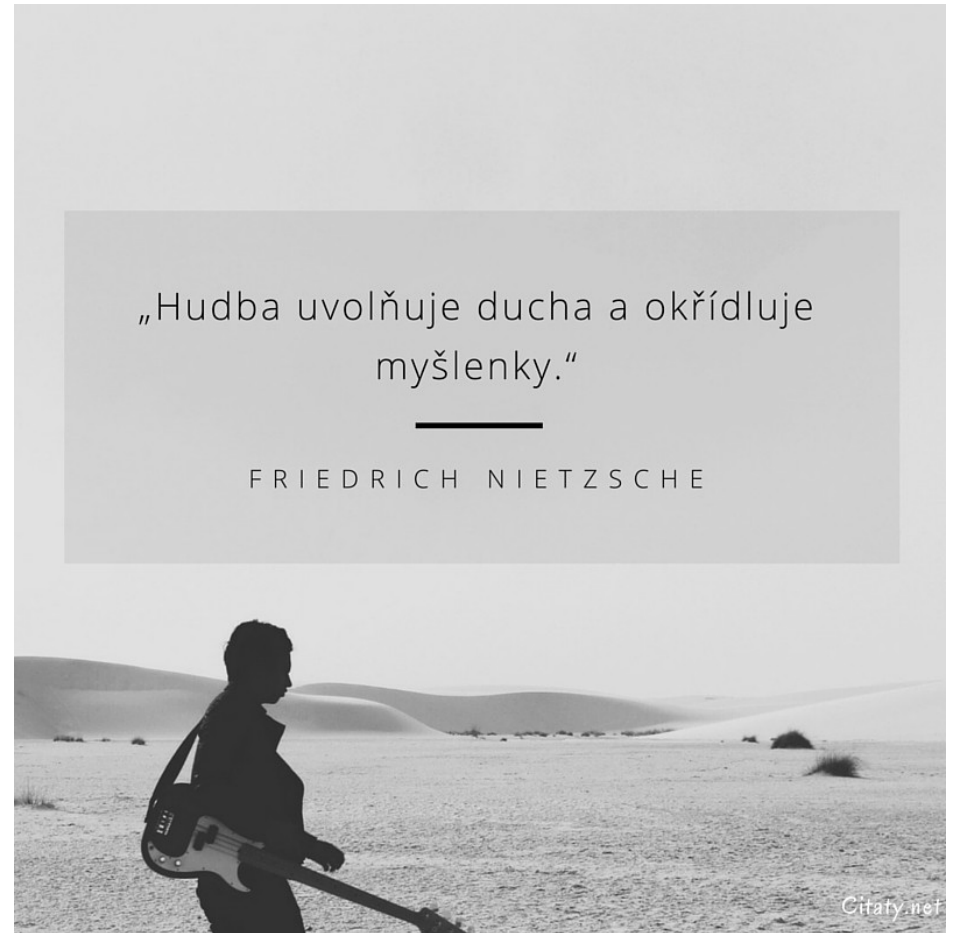
Friedrich Nietzsche

- inspiraci nacházel ve Wagnerově hudbě
- čerpal z díla Arthura Schopenhauera

„Hudba uvolňuje ducha a okřídluje
myšlenky.“

FRIEDRICH NIETZSCHE

Zrození tragédie z ducha hudby (1871)

- jeho nejzásadnější estetický spis
- v umění existují dva principy, které vycházejí z pojetí antického dramatu

1. Princip - Dionýský - přitakání životu, opojení extáze

2. Princip - Apollinský – rozum, řád, harmonie, uměřenost

- vrcholným projevem antiky je tragedie - syntéza těchto dvou principů
- každé umělecké dílo by mělo obsahovat oba principy
- příklad - Wagnerova hudba

Tak pravil Zarathustra

- nikdy nedokončené dílo
- stanovuje zde diagnózu západní kultury - všeobecný nihilismus
- kritika křesťanských hodnot (askeze, soucit, skromnost)
- křesťanská morálka vede k potlačování silných a zdravých instinktů
- koncept nadčlověka jako nástroj k vyřešení této krize - nadčlověk usiluje o sílu, vitalitu, vznešenost a moc
- nadčlověk se řídí vůlí k moci
- Některé Nietzscheho myšlenky převzal Adolf Hitler a přizpůsobil je své ideologii

Nacistická estetika

text Fascinace fašismem od Susan Sontagové

Hlavní znaky této estetiky:

- kult tělesné krásy a fyzické zdatnosti
- touha po vysoko položených místech (hory)
- kontrast mezi čistým (vznešeným, krásným, a tedy i dobrým) a nečistým (nedokonalým, handicapovaným, deformovaným a tedy ošklivým)
- ideálu či naplnění určité touhy lze dosáhnout jen za cenu smrti (obětování)
- důraz na sounáležitost, která se podobá náboženskému fanatismu

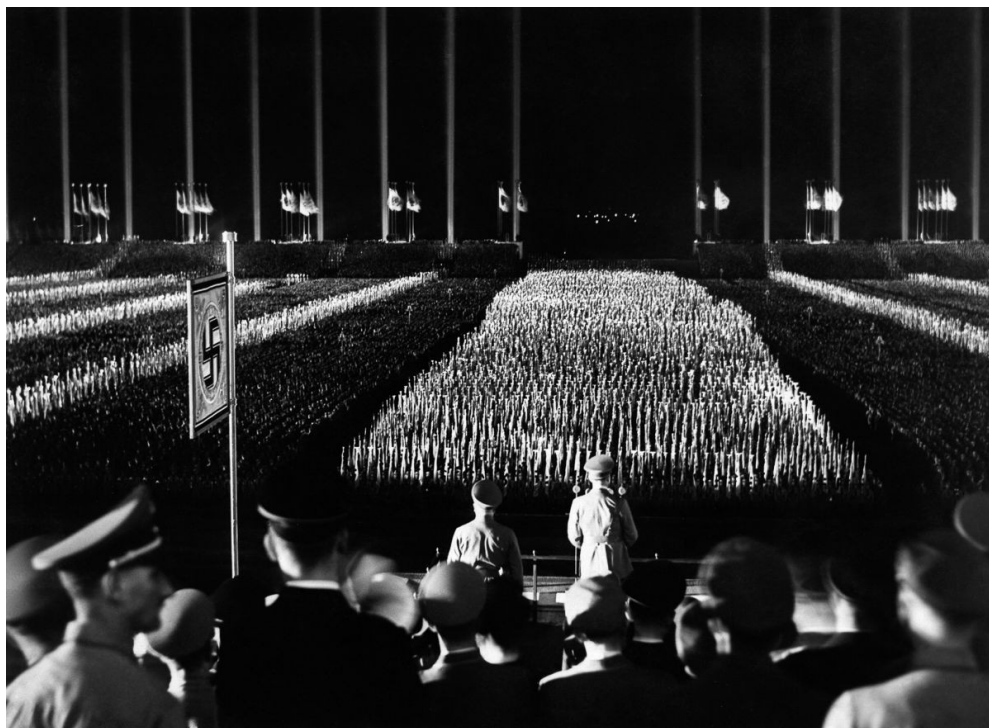

Umění

- Důraz fašismu na veřejné demonstrace moci
- mají podobu vojenských přehlídek, vystoupení vůdce apod.
- stylizovány jako monumentální představení
- Komplexní choreografie
- Promyšlené využívání vizuálních symbolů

Estetika nacistických uniforem

- potvrzují kolektivní identitu
- utužují představu společenství
- budí dojem řádu
- legitimizují násilí páchané na bezbranných lidech
- funkce propůjčení moci
- zamýšleny jako hrozné, ale zároveň i stylové
- Sadomasochistický podtext

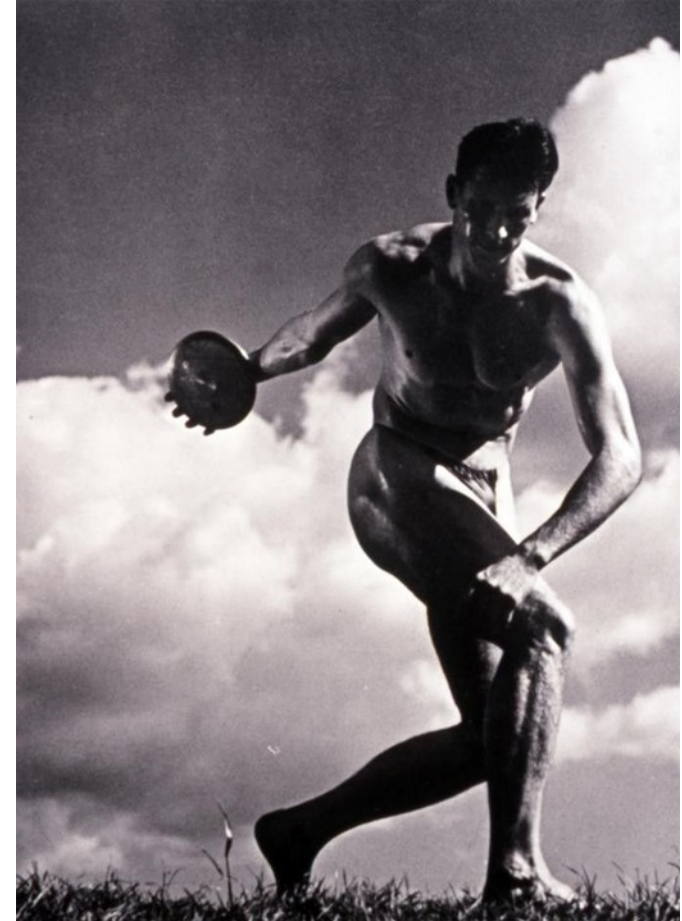
Leni Riefenstahlová

- Německá režisérka
- Film – Triumf vůle (1934) – zachycení sjezdu NSDAP v roce 1934, inscenováno jako velkolepé audiovizuální představení, zamýšleno jako demonstrace moci
- <https://www.youtube.com/watch?v=Y7VYgVUaNs0>

- Film – Olympia (1938) – zachycení ladnosti pohybu sportovců, kult zdravého, silného a krásného těla, využití antických ideálů k legitimizaci nacistické ideologie, dokonalá těla sportovců přirovnávána k antickým sochám
- https://www.youtube.com/watch?v=ohYulY86_so
- <https://www.youtube.com/watch?v=C-xGPDkNND0>

Prvky nacistické estetiky se objevují i v jiných kulturních kontextech – např. univerzální ideál dokonalého těla

Marxistická estetika

- vychází z koncepce historického a dialektického materialismu Karla Marxe a Bedřicha Engelse
- dle Marxe je umění vždy ideologicky podmíněno danou ekonomickou situací a příslušnými třídními vztahy ve společnosti
- Pojmy základna a nadstavba
- Umění je výrazem třídních zájmů, odráží politické a ideologické vztahy ve společnosti
- Marx a Engels preferují realistická umělecká díla, autentické zobrazení skutečnosti v jejím historickém vývoji
- umění má revoluční potenciál

Socialistický realismus

- estetická doktrína, která se prosazuje za vlády Stalina
- zformulována v roce 1932 - marxistický ideolog - Andrej Ždanov
- témata - díla popisující boj dělnické třídy a úspěchy dosažené pod vedením komunistické strany
- požadavky na umělecké dílo - lidovost, všeobecná srozumitelnost, čerpání z tradic, realismus
- <https://www.youtube.com/watch?v=PFZ77kYxYoU>

Charakteristické znaky socialistického realismu

- zobrazování hrdinové socialistického realismu (např. hrdinové socialistické práce)
- časté využívání symbolů a klišé (ozubená kola, kladiva, kosy, siluety továren)
- osoby zobrazovány bez individuálního vnitřního prožitku
- schematizace postav na základní atributy
- umělecká díla působí strnulým, neživotným dojmem
- výtvarný styl – realismus 19.století

